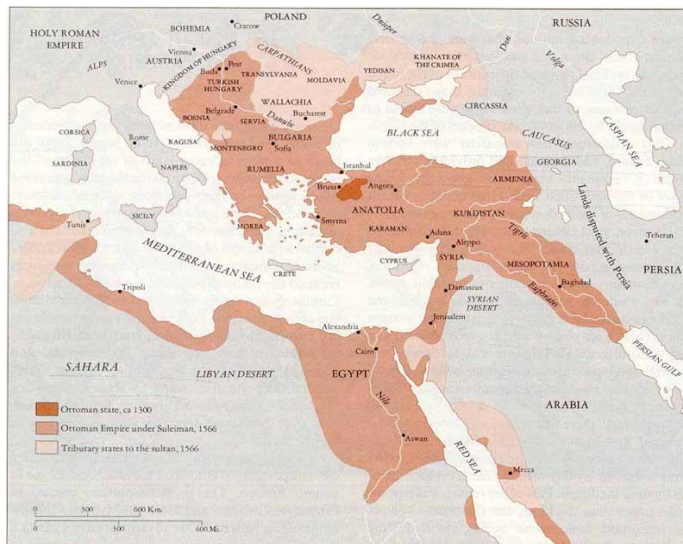

Организација и уређење Османског царства

Османско царство било је једна од најмоћнијих држава у историји човјеченства. На врхунцу своје моћи царство се простирало на три континента и захварало је територију од Крима на сјеверу до Судана и Арабије на југу и од Беча на западу до Персијског залива на истоку. Овај територијални опсег држава је постигла за вријеме њеног најмоћнијег владара Сулејмана Величанственог.

Амблем Османског царства

Османско царство у вријеме владавине Сулејмана Величанственог

На челу државе налазио се владар који је носио титулу **султана** и султани Османског царства увијек су долазили из реда **Османске династије**. Султани су у царству имали апсолутну и неограничену власт и сва моћ је била концентрисана у њиховим рукама.

Осман I

Мехмед II

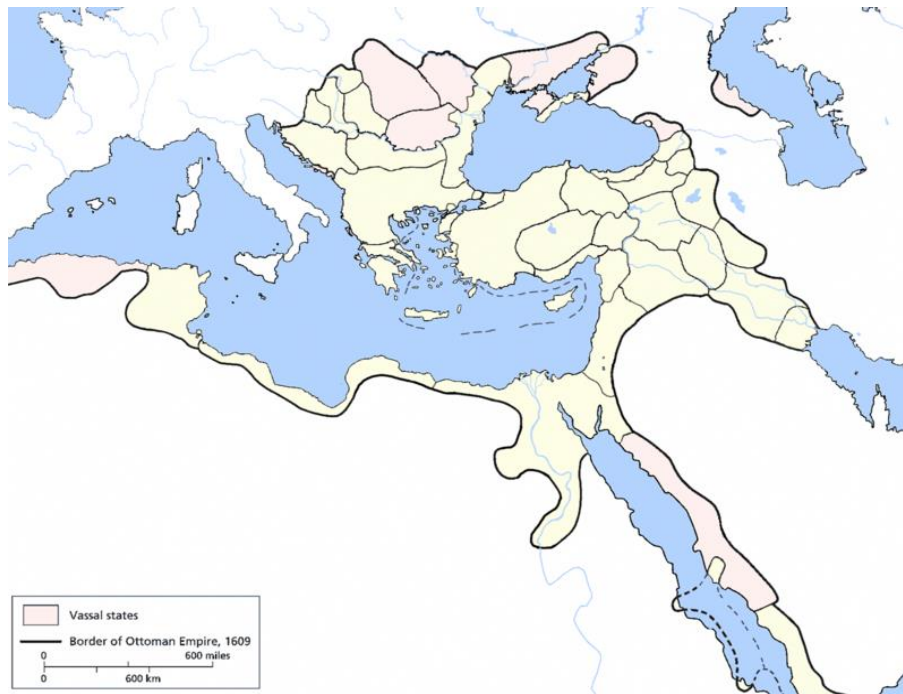
Сулејман Величанствени

Пошто је Османско царство располагало огромним територијама, при управљању тако пространом државом султану је помагао и **царски диван**, који се састојао од везира, а на чијем челу је био велики везир. Султан је имао овлашћење да поставља велике везире и везире, али је исто тако имао право и да их смијени, уколико би проневјерили, од султана им подарену власт.

Царски диван

Како би султан што ефикасније управљао огромном територијом над којом је владао, Османско царство је подијељено на низ територијално-административних јединица. Царевина се дијелила на **пашалуке** (на челу пашалука налазио се паша), на **санџаке** (на челу се налазио санџак- бег) и на **нахије** (на челу су биле аге)

Територијална подјела царства

Снага Османског царства почивала је на њеној јакој и добро организованом војсци, која је била подијељена на више родова : **коњица** (најелитније јединице биле су спахије), **пјешадија** (најелитније јединице били су јањичари) и **артиљерија**. Поред јаке копнене војске, Османско царство располагало је и са јаком **ратном морнарицом**. На врхунцу моћи војска Османског царства била је једна од најјачих на свијету и тадашње европске државе морале су да ступају у савезе како би заједнички успјеле да пруже отпор Турцима, јер ни једна европска држава тога времена није била у стању да се самостално одупре војсци Османског царства.

Spахије

Артиљерија

Јањичари

Чitava територија Османског царства сматрала се султановим власништвом султан је, за вијерност и истакнуту службу, могао да дио свог земљишта уступи појединим лицима. На тај начин истакнути појединци су постајали спахије (турски феудалци) и они су интегрисани у **османски феудални систем**. У зависности од величине и вриједности феудални посједи су се дијелили на : **тимаре, зијамете и хасове**. Султан је феудални посјед могао уступити заслуженим појединцима на кориштење, али је исто тако, у случају проневјере или нелијалности, тај посјед могао и да им одузме. Управо због тога спахије су биле безусловно лојалне султану, јер би и најмања грешка доводила до губитка привилегија.

Османско царство је, становништво које је живјело унутар њега, дијелило по вјерској основи. Пото је у својој суштини царевина била муслиманска држава, самом тим је положај муслимана био најповољнији, те је то био главни разлог због кога дио хришћана на Балканском полуострву одлучио да пређе на ислам, јер би се, прихватањем

муслиманске вјере, стицале и привилегије. Хришћани (раја) били су подређени у оквиру Османског царства, те је због тога њихов положај био тежи. Обавезе које су хришћани морали да испуњавају према држави су : **харач** (порез), **цизија** (порез на немуслимане), **кулук** (принудан и бесплатан рад на спахијиној земљи), **девширма** (данак у крви).

Од свих пореза које су према држави имали, хришћанима је најтеже падао данак у крви (девширма). Овај порез подразумијевао је то да су турски чиновници сваких 6 до 7 година залазили у хришћанска села и узимали су најздравију и најспособнију мушку дјецу. Дјрчаци би били одвајани од својих породица, одвођени у Цариград и тамо би били преобраћени у ислам. Након тога почињала би обука и образовање дјечака чији је коначан циљ био да се они претворе у јањичаре, елитну пјешадију војске Османског царства.

Минијатура која приказује долазак хришћанске дјеце у Цариград, одабране девширмом.

Мехмед паша Соколовић

Мехмед паша Соколовић је најпознатија личност са наших простора која је регрутована системом девширме. Због своје способности и интелигенције, брзо је напредовао кроз хијерархију османске државне службе и у вријеме султана Сулејмана Величанственог постао је велики везир Османског царства (друга најмоћнија личносту држави, после султана). Заслужан је потоме што је обновио Пећку патријаршију 1557. г. и по томе што је сазидао мост на Дрини у Вишеграду.

Када је Османско царство почело да слаби и пропада, тако је положај хришћана у царству постајао гори. Управо због тога јављају се разни видови отпора хришћана према царевини. Облици отпора су : **хајдуци и ускоци, оружане буне и устанци и сеобе.**

Хајдуке су сачињавале групе људи који су се одметали у шуме и по принципу засједа и гериског ратовања, пресретали су и пљачкали турске представнике власти, трговце или омање турске војне јединице, док су **ускоци** хришћани који су бјежали на територију Аустрије, или Млетачке републике и са тих простора су „ускакали“ на територију Османског царства, гдје су пљачкали и слабили турски погранични систем одбране.

Хајдучка дружина

Ускок

Оружане буне и устанци још су један од видова отпора хришћана према Османском царству. Хришћани би се најчешће дигли на оружје када би Турска заратила са неком од хришћанских сила, с циљем да се ослободе османске власти. Већину буна и устанака османске власти успјевале су да угушиле суровим методама, након чега би услиједила одмазда над становништвом на простору гдје је устанак избио.

Сеобе становништва спадају у још један вид отпора према османским властима. Хришћанско становништво исељавало би се са територије Османског царства, најчешће на простор Аустрије, или Млетачке републике. Када су Срби у питању, познате су двије велике сеобе Срба; Прва велика сеоба Срба из 1690. г. под вођством Арсенија III Чарнојевића и Друга велика сеоба Срба из 1739. г. под вођством Арсенија IV Јовановића.

Тезе (преписати у свеску)

- Владар Османског царства – султан из Османске династије

- Поред султана државом је управљао и царски диван (на челу био велики везир)
- Територијална подјела царства: пашалуци, санџаци нахије
- Феудални посједи: тимари, зијамети, хасови
- Порези хришћана: харач, цизија, кулук, девширма
- Мехмед паша Соколовић- Обновио Пећку патријаршију 1557. г.
- Облици отпора хришћана: Сеобе, хајдуци, ускоци, оружани устанци